

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ในประเทศไทยการนำสมุนไพรมาใช้ในชีวิตประจำวันเป็นเรื่องที่พบเห็นโดยทั่วไป และมีการใช้กันอย่างแพร่หลายตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สมุนไพรสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้หลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นการนำไปเป็นส่วนประกอบของอาหาร นำมาเป็นเครื่องสำอางค์ และที่ได้รับความนิยมมากที่สุดก็นำมาเป็นยาสำหรับรักษาโรคต่างๆ เนื่องจากสมุนไพรมีคุณค่าทางยามากมายและยังก่อให้เกิดอาการพิษและผลข้างเคียงได้น้อยกว่าสารสังเคราะห์ (บ้านสมุนไพร, 2553 : ออนไลน์) จากคุณสมบัติของสมุนไพรไทยจึงทำให้ได้รับความนิยมอย่างมากทั้งจากคนไทยและต่างประเทศ ซึ่งจะเห็นได้จากความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นในการใช้สมุนไพรในรูปแบบต่างๆ ทั้งผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ อาหารสมุนไพร ยา และการรักษาด้วยสมุนไพร ส่วนภาครัฐก็เริ่มกลับมาเห็นคุณค่าของสมุนไพรไทยอีกครั้งด้วยการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาไว้เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2535 ว่าให้มีการผสมผสานการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรเข้ากับระบบบริการสาธารณสุขของชุมชนอย่างเหมาะสม (สุนทรีย์ สิงหนุตตรา, 2536 : 1) จากความต้องการที่เกิดขึ้นดังกล่าว การปลูกสมุนไพรไทยเพื่อจำหน่าย ถือได้ว่าเป็นการปลูกพืชอีกชนิดหนึ่งที่น่าสนใจสำหรับเกษตรกรไทย

พลูควาวหรือผักควาวตอง เป็นอีกหนึ่งผักพื้นบ้านที่มีสรรพคุณเป็นยา โดยเฉพาะสรรพคุณในด้านการต่อสู้กับไวรัส จนนำไปสู่งานวิจัยและพัฒนาเป็นยาและอาหารเสริม พร้อมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้นำมาใช้ในการบริโภคมากขึ้น (กัมปชาญญ์ เจียบบนา, 2553 : 10) พลูควาวเป็นผักพื้นบ้านที่พบมากทางภาคเหนือและภาคอีสาน โดยเฉพาะที่ภาคเหนือนั้นจะมีมาก บางที่ก็ขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือชาวบ้านทั่วไปปลูกไว้ทาน โดยนิยมนำมาทานกับอาหารที่มีรสชาติจัดจ้านเพื่อช่วยดับกลิ่นคาว เนื่องจากลักษณะพิเศษของพลูควาวคือกลิ่นที่คาวคล้ายกลิ่นคาวปลา ในตำรายาไทยได้กล่าวไว้ว่า พลูควาวทั้งต้นมีรสเผ็ดคาว มีสรรพคุณใช้แก้โรคทางเดินหายใจส่วนบน แก้กามโรค แก้โรคผิวหนัง แก้ น้ำเหลืองเสีย ทำให้แผลแห้ง ฆ่าเชื้อโรคทางเดินปัสสาวะและขับปัสสาวะ แก้ลมพิษ ส่วนของใบมีสรรพคุณใช้แก้โรคริดสีดวงทวาร แก้กามโรค ทำให้น้ำเหลืองแห้ง แก้ใจข้อ แก้โรคผิวหนัง แก้โรคหัด แก้บิด ส่วนรากมีสรรพคุณใช้ขับปัสสาวะ ส่วนที่สกัดเป็นน้ำมันหอมระเหยช่วยรักษาโรคผิวหนัง ลดความหยาบกร้าน แก้ผิวหนังแตกแห้ง

ปัจจุบันมีงานวิจัยของพลูควาวในการรักษาโรคเรื้อรังต่างๆ ซึ่งผลพบว่ามีความน่าสนใจมาก โดยเฉพาะในเรื่องการรักษาโรคมะเร็ง รักษาผู้ป่วยโรคเอดส์ โรคเบาหวาน ในประเทศจีนก็มีการนำด้วยยาพลูควาวไปเข้ายารักษาโรคมะเร็งหลายชนิด (โรงพยาบาลจันทบูรเบกษา,

2552 : ออนไลน์) จากประสิทธิภาพของปลูควาวที่ทั้งในประเทศและต่างประเทศเริ่มยอมรับ และเป็นที่รู้จักมากขึ้น ทำให้มีคณะแพทย์และเภสัชกรจากมหาวิทยาลัยต่างๆ เริ่มหันมาสนใจที่จะศึกษาวิจัยสมุนไพรปลูควาวเพิ่มเติมมากขึ้น รวมทั้งด้านเอกชนก็ได้มีความเคลื่อนไหวในการพัฒนา และวิจัยปลูควาวเพื่อการพาณิชย์มากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จาก มีบริษัทหลายบริษัทที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวิจัย และผลิตอาหารเสริม รวมทั้งผลิตภัณฑ์อื่นๆ จากปลูควาว โดยมีบริษัทหลักๆ ที่เป็นที่ยู้งักกันอย่าง แพร่หลาย เช่น บริษัทโพรแลค (ประเทศไทย) จำกัด บริษัทเซียงรายไวน์เนอร์ จำกัด และบริษัทคิงส์ เอิร์บเวลด์ 1999 จำกัด เป็นต้น ซึ่งความต้องการปลูควาวสดของแต่ละบริษัทนั้นมีอยู่จำนวนมาก แต่ ในขณะนี้ปลูควาวสดยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ ทำให้บางบริษัทได้มีการพัฒนาการปลูกปลูควาว ขึ้นเอง เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนดังกล่าว (อศวิณ วัฒนปราโมทย์, 2553 : สัมภาษณ์)

จากการค้นคว้าสถิติการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวพืชในจังหวัดทางภาคเหนือ ซึ่ง ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน จังหวัดเชียงราย และจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า มีเพียง จังหวัดลำพูนเพียงแห่งเดียวที่มีสถิติการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวพืชใน ปี 2552 ของสำนักงานเกษตร จังหวัดลำพูน ที่ระบุว่ามีเกษตรกรผู้ปลูกปลูควาว คิดเป็นพื้นที่รวม 8 ไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัด ลำพูน, 2553 : ออนไลน์) และจากการสอบถามข้อมูลทีสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลำพูน ได้ข้อมูล ว่า ยังมีเกษตรกรอีกจำนวน 3 ราย ที่มีการปลูกปลูควาวร่วมกับพืชชนิดอื่น และมีพื้นที่สำหรับการ ปลูกปลูควาวอยู่ประมาณ 1 งานต่อพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด (ทวิวรรณ ชานาญอาสา, 2553 : สัมภาษณ์) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการปลูกปลูควาวยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก ทำให้จำนวนเกษตรกรที่ปลูก ปลูควาวยังมีจำนวนน้อย ทั้งที่ความต้องการปลูควาวสดในตลาดสมุนไพรยังมีอยู่จำนวนมาก

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนจากการปลูกปลูควาวของ เกษตรกรในจังหวัดลำพูน เพื่อหาถึงต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกปลูควาว และเป็นข้อมูล เบื้องต้นสำหรับเกษตรกร ผู้ที่สนใจ หรือแม้กระทั่งหน่วยงานของรัฐบาลสำหรับใช้เป็นข้อมูลใน การส่งเสริมแก่เกษตรกรในการปลูกปลูควาว เพื่อนำผลผลิตไปรองรับการเจริญเติบโตของ อุตสาหกรรมสมุนไพรในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนจากการปลูกปลูควาวของเกษตรกรในจังหวัดลำพูน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกปลูควาวของเกษตรกรในจังหวัด ลำพูน

2. สามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการลงทุนปลูกพุดขาวในอนาคตสำหรับเกษตรกรและผู้ที่สนใจ
3. เป็นแนวทางสำหรับส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมและช่วยเหลือแก่เกษตรกรผู้ปลูกพุดขาว

นิยามศัพท์

เพื่อให้การศึกษานี้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้และมีความเข้าใจร่วมกันในการศึกษาจึงได้นิยามศัพท์ ที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

พุดขาว หมายถึง พืชล้มลุกที่มีอายุประมาณ 5 ปี อยู่ในตระกูลเดียวกับพุด ชื่อทางวิทยาศาสตร์คือ *Houttuynia cordata* Thunb พุดขาวเป็นพืชที่มีขนาดเล็กสูงประมาณ 15-50 เซนติเมตร ลำต้นส่วนที่แตะดินจะมีรากแตกจากข้อ ตัวใบคล้ายรูปหัวใจ ที่ได้ใบจะมีสีแดงอ่อนไปจนถึงสีแดงเข้ม ดอกออกเป็นช่อสีเหลืองหรือขาวอมเหลือง มีกลิ่นคล้ายคาวของปลา มีสรรพคุณที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย นิยมนำมาสดและผลิตเป็นอาหารเสริมประเภทสมุนไพร

ต้นทุน หมายถึง ต้นทุนที่ใช้ทั้งหมดในการปลูกพุดขาวของเกษตรกรในจังหวัดลำพูน

ผลตอบแทน หมายถึง ผลตอบแทนที่ได้จากการปลูกพุดขาวของเกษตรกรในจังหวัด

ลำพูน